

ХІМНЕ СТАНОВИЩЕ.

3 ПРИВОДУ ДЕЯКИХ СТАТТЕЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ ПРО ПОЛЬЩУ.

(Від власного кореспондента).

„Громадський Вісник“ (№ 144 з 17. серпня) в статті „В польських круговоротах“ представляє теперішню внутрішню боротьбу в Польщі, як боротьбу між двома силами, з яких ти силу, що гуртується кругом П'ясувського, представляється як силу ясну, а ту, що йде під шехпольським прапором, як силу темну.

Теперішню боротьбу П'ясувського над Корфантим представляє „Гр. Віст“, як ПЕРШИЙ акт боротьби, „ДРУГИЙ акт становити-муть вибори до польського сейму, де зітнуться два світогляди: вчерашній столяницький і нинішній п'ясувський. В ТРЕТІЙ акті буде перебування польської держави під владою державної нашої після англо-або на шляху точного наслідкування і припорошення бюрократичної деспотії під кермою народної демократії з креслами, або наближування метою управи до ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЗРАКІВ“.

В ті ж самі статті говориться, що тепер, після побди П'ясувського над Корфантим, в польській політиці, „головний натиск буде поставлений на утворення таких умов у нутрі Польщі, щоб вони дали основу зєднати собі Англію і наблизитися до її точки погляду на питання європейської політики“.

Такі статті, хоч пишуть їх українські патріоти в найліпший вір, — є дуже шкідливі для української політичної думки? Чому?

Бо вони є писані не з українського тільки з польського становища. Вони освітлюють справи польської політики, так освітлювали їх один з польських таборів, які борються в Польщі, а саме демократичний табір, табір П'ясувського.

Польський демократ, який хоче, щоб побідила політика П'ясувського, писав би так само: що П'ясувський — демократ, а Корфанти реакціонер; що П'ясувський хоче наблизити Польщу до європейських візирів, а шехпольські хотіли б зробити з Польщі таку реакційну „тюрму народів“, якою була царська Росія, Росія Століпін; що шехпольські запровадили Франції, як тепер грає таку саму мілітаристичну роль, як перед світові війною Німеччина, а П'ясувський хоче наблизитися до миролюбивої, демократичної Англії; що П'ясувський автономіст і федераліст, який хоче оперти відношення між Польщею і іншими народами польської держави на національній свободі, а шехпольські лозодержи, які хотіли б всі національності в Польщі згнобити і винищити до ноги; що П'ясувський представляє волю народу, бо за ним стоїть більшість Польщі і всі непольські народи в Польщі, а шехпольські є груток повійничів, який не має оперти в народних масах.

Так писав би, так повинен писати, так мусить писати польський демократ. Супроти своїх противників, супроти шехпольського табору він має би як не повну то хоч частинну сакупність.

Так міг би писати також демократ кожного якого-небудь народу, який не має з Польщею ніяких спорів, отже демократ, який тільки з загальною демократією становища салідити розвиток в Польщі. Такому демократові так само може й повинно бути бажанням, щоб в Польщі улягалися внутрішні спори, щоб народи, які живуть в границях польської держави, примирилися між собою, щоб Польща стала сильною демократичною державою. Такому демократові очевидно буде видатися, що П'ясувський є тим яким духом, який збирає кругом себе демократичні сили Польщі до боротьби з такою реакцією.

Означив ми, Українці, що маємо з Польщею наш історичний спір, що ведемо з нею боротьбу на життя або смерть, бо польська parola в тій боротьбі була би смертю тієї часті українського народу, який опинився би в польській неволі, — ми Українці можемо і мусимо оцінювати боротьбу між окремими польськими таборами тільки з нашого українського становища, зі становища визволення українського народу з польського ярма.

З того становища ми не тільки не маємо причини, але не сьміємо представляти табір П'ясувського як щось ліпше від табору шехпольців.

Не маємо причини, — бо демократичний табір П'ясувського так само хоче вічного поневолення великих просторів української землі Польщею, як табір шехпольців.

Рішниця між обома таборами тільки та, що вони не годяться що-до способів, якими сподіваються досягнути цю ціль, і кожний думає, що його спосіб ліпший.

Шехпольські думають, що найліпший спосіб: насильно прилучити українські землі до Польщі, не дати українському народові ніяких прав, колонізувати українську землю Польща, політично українське населення перепресити, а в загальному політиці опертися на Францію, яка годиться на таку роль.

ДРУКАРНЯ

УКР. НАР. СОЮЗА

„СВОБОДА“

приймає замовлення на друкування тікетів, розкладок, афіш, членських книжочок, статутів, книжок, конвертів і листових паперів для Братства, Товариства і Соєстрій, часописів і всіх інших річ, що входять в склад друкарських робіт.

РОБОТУ ВИКОНУЄМО ПО НАЙДЕШЕВІШІХ ЦІНАХ І НА ЧАС.

Простіться від відділу В. Н. Союзу удаватися зі всіма замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:

„СВОБОДА“

63 Grand Street, Jersey City, N. J.

польську політику супроти поневолення народів.

Демократичний табір думає іншак. Він каже, що такий безоглядний гнів викликає що-раз більше оліє серед поневолення народів і шораз більше дискредитує Польщу перед світом.

Присплати поневолені народи автономією а федерацією, позолотити їх кайдани, приєднати до Польщі такою „способодобити“ політикою симпатії міжнародного світа, з окрема Англії і таким чином забезпечити собі шляхом міжнародного правного признання посідання не-польських земель. А тоді поневолені народи, відрубавши від польської пия, присплати позолоту автономії, поведи будуть що-раз більше тратити звязки з рідним плеєм і зростатися з Польщею.

З окрема що-до української Галичини все треба мати на увазі ось-що:

Польща знає, що ті міжнародні чинники, від яких в теперішніх обставинах залежить доля Галичини, на просту анексію Галичини Польщею ніколи не згодяться. Згодилася би Франція, але сьому стоїть на перешкоді Англія. Отже треба придумати якусь „автономію“ для української Галичини, треба на ту „автономію“ зловити Англію і таким способом забезпечити собі її згоду на анексію Галичини. Се й ніщо інше значить „зєднати собі Англію і наблизитися до її точки погляду на питання європейської політики“.

Такі і тільки такі ріжні між обома польськими таборами, ріжні тільки в поглядах, які найпевніше забезпечити собі посідання українських земель.

Що українській землі, які Польщі вдалося тепер загарбати, мусять на ній належати до Польщі; що українське населення тіх земель мусить бути доведено до такого стану національного завершення, щоб воно вважало себе „добримим сином Польщі“, вірним громадянином польської держави, — се ціл замахом обох польських таборів.

З огляду на се однокорне відношення обох польських таборів до української справи — чи маємо ми причину представляти один табір як щось ліпше від другого?

Особливо, коли пригадаємо, яку роль відіграв власне демократичний табір, табір П'ясувського, в поневоленню українських земель, зокрема Галичини.

Се П'ясувський як начальник польської держави і начальник вожд польської армії дав приказ польській армії вступити в границі української Галичини, напасти на Західно-Українську Народну Республіку.

Побити соціаліста П'ясувського співнимцем а соціаліст Моравський, тодішній польський президент міністрів.

А у Львові між польськими повстанцями хто грав таку визначну роль як не соціаліст Гавенз з польською соціалістичною організацією залізничників. Відома також, що між повстанцями був син Данишинського, провідника польських соціалістів, і дочка тодішнього польського міністра закордонних справ, соціалістичного письменника Льва Васильєвського (Плохого), який має славу „українофоба“. В такій „любові“ до українського народу вирости діти сих двох визначних стовпів політики П'ясувського.

Коли польський президент міністрів П'ясувський був у Парижі примушений об'явити Мировій Конференції, що не розпінє офензиву проти української армії, — ніхто инший тільки П'ясувський дав приказ до офіцинів, посланою до Парижа брехню, що се Польки тільки борються проти офензиви України.

А Вітос, також один зі стовпів політики П'ясувського, — хто як не Вітос і його партія є творцем польських земельних законів, законів, які мають на меті сколонізувати українську землю польськими хлопцями, бо польському панови можна буде зємлю відібрати, а польському хлопцю ніколи?

Ось як виглядає той польський демократичний табір у світі своєї політики супроти українського народу.

То не тільки не маємо причини сказати ані одного слова в його користь, але не сьміємо. Не сьміємо, бо тим шкідливо наші власні справи.

Подумайте, яке вражіння зробить се на тих міжнародних чинниках, від яких залежить доля Галичини, коли-б вони довідалися, що українська преса протиставляє „автономіста-федераліста“ П'ясувського „людожером“ Корфонтину; що та преса звальє, що всі непольські народности в польській державі (такі як Українці) в боротьбі між П'ясувським і Корфонтиним стають по стороні П'ясувського, що та преса хвалить як розумний політичний крок наближення Польщі до Англії.

Ті міжнародні чинники якого сказати: Польщі Корфонтину не можна дати не польськ народности на з'явлення, але коли укріпляється Польща П'ясувського, тоді нічого не можна мати проти приналежності тих народности до Польщі. Адже вони самі заявляють своє довіре П'ясувському!

І не сьміємо бажати собі, щоб в Польщі настав внутрішній лад, щоб Польща наблизилася до європейських візирів, щоб позискала симпатії міжнародного світа.

Доки в Польщі нема ладу, доки в ній вариться, доки вона що-раз гірше паде і падаючи тратить симпатії міжнародного світа, — доти можемо надіятися визволення зід польського ярма. Проти Польщі, в якій панує що-раз гірше безлад, самим нам легко встати й визволитися; Польща, яка буде розпатнута, не буде мати сили держати нас в своїй неволі; Польщі, яка не зміла упорядкуватися і скріпитися, ніхто з міжнародних чинників не признає права панувати над иншими.

Надомість упорядкована й укріплена Польща — се впорядкування й укріплення відносин, в яких Польща впорядкувалася й укріпилася. Коли Польща впорядкується, укріплиться і закріпить за собою ті землі, які тепер загарбала, — ніхто їй їх не відріє. Тоді будемо довілі літа стогнати в польській неволі і ждати хіба другої світової війни.

Може бути, що П'ясувський значить упорядкована й укріплена Польща, а Корфанти — безлад і слабкість Польщі.

Та коли так, то ми в нашій українській інтересі мусимо бажати Польщі самих Корфантих, а ані одного П'ясувського!

І ще є одна причина, чому мусимо бажати Польщі самих Корфантих, а ані одного П'ясувського.

Кожний поневолений народ виховується на великих загально-людських ідеях. І так мусить бути. Тільки велика ідея може принести визволення.

Однак, задіяний в ідею, поневолений народ часто не має ока для дійсности, не віде відірвання правдивих пророків ідеї від фальшивих.

Ськими найліпшим сьнім України вірши таким фальшивим пророком: чи тим, що голосяли: „за волюсь нації і ватон“, чи тим, що голосяли: „самоопределение вьлоть до отеленія“?

До таких фальшивих пророків належить і П'ясувський.

Пригадує, що навіть в часі, коли польська армія дає приказ П'ясувського наїхати на українську Галичину і завладе Львовом

коли наша українська армія своїм грудям спинала дальший похід польського воєна на наш край, — навіть тоді львівський „Вперед“, орган української соціальної демократії, той один-єдиний український часопис у Львові, видаваний за складки всього українського громадянства, писав на честь П'ясувського славолюбів, величаючи його як Мужа Провідника, признаючи на те, щоб погодити польський і український народ.

Ховаючися тоді у Львові перед польською поліцією, я з'уважив вислав писемні протести проти такого зєднання української ворожої нам польської держави в український часопис і до самої редакції „Впереду“ і до визначних членів українського Громадянства.

ДОДАМ, ЩО АВТОР ТИХ СЛАВОСЛОВІЙ БУВ П. ЕВГЕН ГУЦАЛЛО, ЯКИЙ ПІЗНІШЕ СТАВИВ БОЛЬШЕВИЦЬКОМ, ПИСАВ ТАКІ САМІ СЛАВОСЛОВІЯ МОСКОВСЬКИМ БОЛЬШЕВИЦЬКИМ КАТАМ УКРАЇНИ.

Далі ніщо инше, тільки довіре до фальшивого пророка П'ясувського було причиною політики Головного Отамана Петлюри.

А й тепер такі міркування як у вище наведених статтях — чи не є вони відблеском якогось чогось дуже слабого, може навіть несподобного огниа віри, що коли-б прийшлося се довго коротати в польській неволі, то все ліпше буде Польща П'ясувських ніж Польща Корфантих.

Щоб і знищити до решти навіть найменшу тінь тієї віри, щоб поставити весь український народ і кожного Українця зокрема перед дійсність, яка говорить: „АБО МУСИТЕ СКИНУТИ З СЕБЕ ПОЛЬСЬКЕ ЯРМО, АБО ПЕРЕМІНИТИСЯ В ПОЛЬСЬКИХ РАБИВ!“ — для сього треба, щоб в Польщі було як найбільше Корфантих, а ані одного П'ясувського.

Бо на Корфантих ніхто „З'уважичи не надіється і кожний готовиться до боротьби на життя або смерть. А ризи фальшивого пророка, в яких виступають П'ясувські, можуть ослабити нашу немирність і нашу силу.

В кінці ще одна увага:

При писанні сьїх статій ніщо не є так далеке від мене, як намір робити який небудь запис автором згаданих статтей. Я певний, що пишуть вони з чистої жерело любови до рідного краю. Знаю, також, як тяжко живється тим, що працюють в ріднім краю, в ворожих кайданах.

Не їх вина, що в таких обставинах в їх душу проти їх волі і в їх тіло втілюється отрута з того отруйного воздуха, який вони мусять віднайти в польській неволі. Читають польську пресу, чууть промови польських політиків, бачать політичну боротьбу польських таборів і все те незмітно впливає на їх політичне думання. Вони мимоволі втягаються в вир польських політичних інтересів. В краєвій пресі часто зустрічається так освітлене політичних подій (прим. і відношення до Німеччини), яке відповідає польським інтересам, а не відповідає інтересам українським.

Сей отруйний вплив польського політичного воздуха треба собі усвідомити і від нього хоронитися.

Гайдельберг, 26. серпня, 1922.

Др. Михайло Лозинський.

ВИЩІ ТЕХНІЧНІ

ШКОЛИ В АМЕРИЦІ

Для інформації закордонним студентам, що хочуть в З'єднаних Державах студіювати технічні науки. Бюро Освіти в Вашингтоні видає книжку про „Студійні інженерства в американських вищих школах“.

Технічне освітлення в Америці дається двома шляхами, ськими загальними університетами для всіх наук і самостійними технологічними інститутами. Мало не при всіх університетах є школи інженерства, звичайно організовані як окремі відділи. Самостійні політехнічні інститути, такі як Massachusetts Institute of Technology, Stevens Institute of Technology, Rensselaer Polytechnic Institute, Worcester Polytechnic Institute, Case School of Applied Arts і такі інші будують виключно інженерів і техніків. Що до академічної вартости, то поміж добрим технологічними інститутами і інженерськими школами по більшій університетській ріжницї нема.

НА МУЗИЧНІМ ОВІДІ

ЗАЯВИЛАСЬ НОВА ЯСНА ЗІРКА

ДУШУ РОСПІ І СТЕПІВ УКРАЇНИ

ВИДАСТ СІВКОМ

СОНЯ РАДІНА

молода співачка на небувалих Російсько-Українських концертах.

ЛЕНЬ КОНЬЕРТУ:

НЕДІЛЯ, 15. ЖОВТНЯ О ГОД. 8.15 ВЕЧЕРОМ

МІСЦЕ КОНЬЕРТУ:

TOWN HALL, 113 W. 43RD ST., NEW YORK

РОСІЙСЬКІ ПІСНІ: УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ:

1. Чайковський
2. Рахманінов
3. Кіпріанов
4. Мусоргський
5. Моноусов
1. Чопаєва нема дома
2. Бєрєгов
3. Коли весна наступе
4. Сьолом неї прощаю
5. Сьолом неї

В супроводі скрипки Савла Бєговича, фортепіано П. В. Пінська.

НЕ ВИДАДАЙТЕ! Купуйте квитки нині при нас!

ЦІНИ: 75 ЦЕНТІВ ДО 2 ДОЛІВ.

ЗАХОВАЙТЕ СЮ НАЛПВУ

УЖИВАЙТЕ

MAGNOLIA STAR MILK

У СВОЇХ КУХНІ ДО ВАРЕННЯ І ПІЧЕННЯ

ЗАХОВУЙТЕ НАЛПВУ НА ВАРТІСНІ ДУРНОКІ

НАЛПВІТЬ НА ОДНУ З ПОДАРОКІВ НА НАЛПВІ АДРЕС ПО ІЛЮСТРОВАНУ ЛІСТУ ПРЕМІИ

„Заховувати налпви вилучувати“

того, щоб студент міг спеціалізуватися в своїй професії, будувати для його загальної освіти, в колегіях мистецтва і наук.

Щоби студент зза кордону міг пригноритися до шкільних порядків в Америці, в книжці обговорено далі ріжницї і подібности поміж головними типами американських шкіл і тихими інституціями Європи і подано деякі практичні інформації для побуту в Америці.

Кожна мучих студентів в американських вищих школах можуть бути, розуміється, дуже різні. Інституції, які удержують приватними фундації, мі беруть від студентів щорічні шкільні оплати. В інженерських школах така оплата вноситься 150 до 300 доларів на рік. Масачусетський Політехнічний інститут вимагає приватно 300 доларів, але в відділі морського будівництва і архітектури платяться аж 500 доларів річної оплати. Інституції удержують державною (стейт) беруть оплату меншу, 25 до 125 доларів. Крім того студенти мусять всюди платити до за лабораторію і так инше, та на не все вистарить 25 доларів на рік. Прокіхти можна на студентів за 500 до 700 доларів в рік, включаючи в ту суму кошти мешкання і харчі.

Книжка подає вкращі списки добрих інженерських шкіл і когій в Америці, їх розміщення, факультетні відділи і регуляції. Commissioner of Education, Washington, D. C. розсилає її безплатно всім, хто интересується по справу, і дає всякі инші інформації про американські освітні установи і про кожну школу з окрема.

САМОВИВСТВО ПРОФЕСІОНАЛІВ

З поміж усіх людей професії в З'єднаних Державах найбільше самовивства навчається між лікарями.

Статистика смерті за 1921 рік виказує слідуєчий стан самовивства між людьми різних професій: лікарів 86, судів 57, банкових президентів 37, священників 21, редакторів 10, посаджених 7, посли 7.

ПОЗІР РОДИМІХ З НЮ КЕСТЕЛ, ПА. І КОЛІНІ, ПОЗІР!

Хто хоче забезпечити себе і свою родину в наскоюльній і безпартійній робітничій організації в наших славних У. Н. Союз, того просять з'явитися в неадаю дня 15-го жовтня о год. 2-її сполудни в домі П. Давида Олара при улиці Кінсдї, де відбудуться збори заложених нового відділу У. Н. Союзу. В інтересі власного добра і найдоглядніших родин Ваших просять з'явитися як найчасніше.

По більшій інформації треба писати на адресу: Дмитро Булій, Н. Радіатор Ко. Нью Кестел, Па.

З братським поздоровленням Дмитро Булій, Василь Болдирський, організатори.

